

Παρεπόμενα και προϋποθέσεις της Σάρκωσης του Θεού Λόγου (Κώστας Νούσης, Θεολόγος - Φιλόλογος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

«Και ο Λόγος σαρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ημίν». Έτσι μας παρουσιάζει ευθύς εξαρχής το ευαγγέλιο του Ιωάννη το μέγιστο μυστήριο της ενανθρώπησης του δεύτερου προσώπου της Αγίας Τριάδος. Ο Λόγος, ο Υιός του Πατρός, έγινε σάρκα, που στη βιβλική διάλεκτο σημαίνει τον πλήρη άνθρωπο, αυτόν με ψυχή νοερή και με σώμα. Με τον τρόπο αυτόν ο Χριστός ήρθε και έστησε την ένσαρκη σκηνή του ανάμεσά μας για τρία ολόκληρα χρόνια και μετά την ανύψωσε για πάντα δίπλα στον Πατέρα του και Θεό των όλων.

Η τιμή και η υπερύψωση της φύσης μας με τη Γέννηση του Χριστού είναι οπωσδήποτε κάτι που ξεπερνάει κατά πολύ τις νοητικές δυνατότητες πρόσληψης. Μας ανύψωσε πάνω από όλα τα κτίσματα, ακόμη και από αυτούς τους αγγέλους. Δέθηκε η θεότητα με τη φύση μας μέσω του Ιησού Χριστού και κανείς δεν μπορεί να σπάσει αυτόν τον δεσμό στους αιώνες των αιώνων. Η ανάσταση και ο αφθαρτισμός μας είναι τα άμεσα και φυσικά επακόλουθα αυτής της σάρκωσης του

Λόγου. Στην περίπτωση μάλιστα και της αγαπητικής κοινωνίας μας μαζί του, έπεται και η θέωσή μας, η «χριστοποίησή» μας. Υπάρχει μεγαλύτερη τιμή για το γένος μας από τα προαναφερθέντα;

Όλα αυτά ακούγονται περισσότερο θεωρίες και στέκονται μακριά από τις προσλαμβάνουσες του σύγχρονου ανθρώπου, ωστόσο η οντολογία της Σάρκωσης είναι ένα αξεπέραστο μυστήριο και το μοναδικό εχέγγυο της ελπίδας μας για μια αιώνια ευτυχισμένη επιβίωση δίπλα στον Θεό και μέσα σε ένα ανακαινισμένο σύμπαν, καθαρμένο από τη φθορά, την οδύνη και τον θάνατο. Αυτά, δηλαδή, που φαντασιώνεται ο άνθρωπος να πετύχει μέσω της τεχνολογίας και της επιστήμης, ήδη τα έχει λάβει από τον Χριστό και τα προγεύονται ουκ ολίγοι μέσα στην Εκκλησία του.

Η νεότερη (ορθόδοξη) θεολογία παλεύει ανάμεσα στη φύση και στο πρόσωπο, στον μονοφυσιτίζοντα περσοναλισμό και στις ακρότητες των ουσιοκρατών. Και όμως τις λύσεις μάς τις έδωσε ήδη η Σάρκωση του Θεού και το μόνο που χρειάζεται είναι απλά εμείς να εγκύψουμε στο μυστήριό της. Ο Χριστός αποδέχθηκε την ανθρώπινη φύση και την αγίασε. Την ένωσε με τη Θεότητα. Ήταν δυνατό να γίνει ποτέ αυτό, εάν η φύση μας δεν είχε προικιστεί από τις καταβολές της δημιουργίας της (από τον ίδιο Θεό πάντοτε!) με αυτές τις δυνατότητες; Πώς, επομένως, τολμούν κάποιοι να την απαξιώνουν και να την εξομοιώνουν με την αναγκαιότητα, τη στιγμή που ακόμη και τη φθαρτότητά της ενεδύθη ο Κύριος (τα αδιάβλητα πάθη), δείχνοντας ότι ακόμη και στην ασθένειά της η φύση μας είναι «λίαν καλή»;

Ο Θεάνθρωπος συνέτριψε τα είδωλα και θεράπευσε τη φιλοσοφία των εθνών τοιουτοτρόπως από κάθε ατέλεια και δαιμονική διάσταση. Ο Θεός δεν είναι αφηρημένη ιδέα και ουσία ούτε κάποιο υπερπροσωπικό απρόσιτο και απροσπέλαστο απροσδιόριστο ον. Είναι συγκεκριμένη υπόσταση, πρόσωπο, και για την ακρίβεια είναι οι γνωστές τρεις θείες Υποστάσεις.

Πολλοί στην αρχαιότητα ονειρεύονταν τη φυγή από το σώμα (π.χ. ο πλατωνισμός) και οι πλείστοι νεότεροι δυτικοί φιλόσοφοι περιόριζαν την ουσιαστική ανθρώπινη ύπαρξη σε μια νοερή ψυχή και μόνο. Ωστόσο η απορία λύθηκε οριστικά εκείνο το βράδυ στη Βηθλεέμ και ολοκληρώθηκε στην Ανάσταση και στην Ανάληψη. Ο Χριστός προσέλαβε τον άνθρωπο με νου ενσώματο και ψυχή δεμένη άρρηκτα με τη σάρκα της, τα οστά της και τα νεύρα της. Αν ο Θεός ήθελε να ξαναφτιάξει κάτι αποκλειστικά νοερό, θα αρκούνταν στη δημιουργία των αγγελικών φύσεων. Ο άνθρωπος, όμως, είναι κάτι παραπάνω. Είναι τελειότερος, διότι κτίσθηκε για να ενωθεί με τη θεότητα ενυποστάτως δια του Λόγου, αρρήτου τιμής που κανένα άλλο ον δεν αξιώθηκε. Και μέσα από αυτήν τη δόξα διακονεί πλέον το μυστήριο της σωτηρίας όλου του κόσμου, νοερών και αισθητών όντων. Ο Χριστός, αφ' ης στιγμής έλαβε σάρκα, δεν πρόκειται να την αποβάλει και δι' αυτής περικρατεί αιωνίως στο είναι ολάκερο το υλικό και υπεραισθητό σύμπαν.

Πέρα από αυτά, μας διαφεύγει και μια άλλη λεπτομέρεια. Η τέχνη της ένωσης αισθητού και νοητού στον άνθρωπο είναι «μεγαλύτερη» της απλής κατασκευής των νοερών ουσιών και μαρτυρεί με περισσότερη ενάργεια την ασύλληπτη σοφία και δύναμη του Δημιουργού. Άλλωστε, ο Θεός επέλεξε να ενωθεί με τη δική μας φύση, πράγμα που αυταπόδειχτα δηλώνει την ανωτερότητά της συγκριτικά με τις άλλες κτιστές φύσεις, διότι ο Θεός δεν μπορούσε παρά να προσλάβει το ανώτερο, το πληρέστερο[1], το τελειότερο, πράγμα εξάπαντος που είχε προσχεδιάσει ο ίδιος κατά τους προαιώνιους άκτιστους λόγους της καταβολής του ανθρώπινου είναι (άγιος Μάξιμος Ομολογητής).

Το σώμα και η ύλη δεν είναι ούτε κακά ούτε αποβλητέα. Είναι μάλιστα τώρα πια ανεβασμένα στην Τριάδα δια του Κυρίου Ιησού. Η Θεοτόκος που υπούργησε το μέγιστο αυτό μυστήριο δάνεισε τη σάρκα της στον Χριστό και η φύση μας θεώθηκε δια της υποστατικής ένωσής της με τη θεία φύση στο πρόσωπο του Θεού Λόγου και Υιού του Πατρός. Η θεία Ευχαριστία, η προσκύνηση των εικόνων και των λειψάνων, η υλική διάσταση των μυστηρίων της Εκκλησίας, όλα είναι απόρροια της του Λόγου σαρκώσεως. Η ύλη έγινε τόπος και δοχείο της θεότητας. Ο Χριστός αναστήθηκε με την ίδια σάρκα που ετάφη, αποβάλλοντας ωστόσο το βάρος των πτωτικών συνεπειών (τα αδιάβλητα πάθη). Είναι σημαντικό, όπως προείπαμε, ότι σαρκώθηκε ακόμη και με αυτή τη φθαρτότητα, που δεν ανήκει «εκ φύσεως» στη

φύση μας! – και τούτο διότι, εφόσον δεν αμαρτάναμε, δεν θα πεθαίναμε ούτε θα υφιστάμεθα τις συνέπειες της κτιστότητάς μας. Είναι επίσης αξιοπρόσεχτο ότι στην ιστορία της Εκκλησίας καταγράφονται περιπτώσεις μεγάλου επιπέδου θέωσης Αγίων στην παρούσα ακόμη ζωή, με το ένδυμα δηλαδή της θνητής μεταπτωτικής ανθρώπινης φύσεως. Πόσο λοιπόν «κακή» και τι φορτίο μπορεί να αποτελεί μια τέτοια φύση, που έφτιαξε και ντύθηκε ο ίδιος ο Κτίστης;

Ποια άλλα εκφάνει η Σάρκωση; Την ταπείνωση του Θεού, την άπειρη και απροϋπόθετη αγάπη του, προφανώς και το απροϋπόθετο αυτής της ενσάρκωσής του, διότι είναι δύσκολο να φανταστούμε τον Θεό να «σέρνεται» σε μια τέτοια ενέργεια χάριν και μόνο της αμαρτίας του ανθρώπου. Ο Θεός δεν υποτάσσεται στην αμαρτία εξάπαντος, αλλά την υπερβαίνει απολύτως. Ο Θεός θεμελίωσε μια νέα οντολογία στην ιστορία του κτιστού και του ακτίστου: το θεανθρώπινο είναι, την Εκκλησία του, δι' ης ο κόσμος προσάγεται στον Θεό και ο Θεός περιχωρεί το κτιστό εν Εαυτώ ασυγχύτως και αδιαιρέτως.

Η ιστορία του ανθρώπου και το πραγματικό των κτιστών διαστάσεων του σύμπαντος δικαιώνονται με τη Σάρκωση του Λόγου. Ο Χριστός αποδείχνει ότι όλο το «παιχνίδι» διαδραματίζεται στη σφαίρα του αληθινού, του υλικού και του απτού. Η πραγματική αγάπη δεν είναι λόγια και συναισθηματισμοί, αλλά πράγματα, τουτέστιν έμπονη, σάρκινη και θυσιαστική κένωση χάριν του αγαπημένου πλησίον, ανεξάρτητα από τον βαθμό ανταπόκρισης του τελευταίου στο αγαπητικό αυτό άνοιγμα. Όλα αυτά μας τα δίδαξε ο Χριστός με την κένωση της Ενανθρώπησής του, που ολοκληρώθηκε και κορυφώθηκε στον Σταυρό και στην κάθοδό του στον άδη. Η δύναμη της αγάπης εστιάζεται σε αυτήν τη γλυκιά έλξη της διακριτικής πρόσκλησης του άλλου προς κοινωνία εν ελευθερία και δεν είναι σε καμιά περίπτωση η άμυνα και το κατάντημα των ασθενέστερων, όπως τη φαντασιώθηκε και την απαξίωσε διεστραμμένα ο δημιουργός και νοσταλγός του απάνθρωπου υπερανθρώπου Φ. Νίτσε. Όλες αυτές τις πλάνες τις καθαίρεσε το βράδυ εκείνο και για πάντα ο ταπεινός Θεάνθρωπος, αυτός που κατασκεύασε, συντηρεί και κρατάει στη φούχτα του ολάκερο το σύμπαν.

Το βράδυ εκείνο στη Βηθλεέμ αποκαλύφθηκε η δύναμη της αγάπης και η θεία αγαθότητα και ταπεινότητα. Η γυναίκα στο πρόσωπο της Θεοτόκου αποκαταστάθηκε ασυγκρίτως περισσότερο ασύμμετρα από το αρχέγονο παράπτωμα της Εύας. Η ανθρώπινη φύση εξυψώθηκε εν Χριστώ πάνω από κάθε φαντασία και προσδοκία. Η θέωση των ανθρώπων και των αγγέλων, καθώς και η σωτηρία της κτίσης περνάει αναπόδραστα μέσα από τον Θεάνθρωπο και τη μεσιτεία της Μητέρας του. Το άκτιστο Φως και οι αγγελικές δοξολογίες συνιστούν την οντολογία της ερχόμενης Βασιλείας του Τριαδικού Θεού. Μένει στον καθένα

μας να προσέλθει, μάλλον να εισέλθει στο Σώμα του Κυρίου, στην Εκκλησία του, προκειμένου να γευθεί αυτές τις πραγματικότητες που θεμελίωσε η Σάρκωση του Θεού Λόγου. Αμήν.

[1] <http://www.inagk.gr/index.php/2016-12-13-19-02-16/theologik-dogmatik/xristologia/505-giati-y-s-to-theo-gine-nthropos-ka-xi-ggelos-6>